

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasutca 76. szám, hova
lap szellemi részét illető közlések
nyelvi emendák
Az értekezések díjaztatás
Kéziratok nem adhatók vissza.

Előfizetési díj:

Égőre évre 12 ft.
Félévre 6 ft.
Negyedévre 3 ft.
Egy óra 1 ft.

Megjelenik minden nap, az ünne-
peket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, ho-
va az értekezések a hirdetések
küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyzetes hasábrakot garmond sor árát az
előfizető minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön
megállapításra van szükség a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bácsban: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22
Haaensteln és Voglerel (Neuer
Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-
t 9 szám emelet).

„KELET“

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 ft. Negyedévre 3 ft.
Félévre 6 ft. Egy óra 1 ft.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerű-
ben postai útvánnyal — Kolozsvárra,
Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Kolozsvár, nov. 23. 1871.

(L.) Korunkban a műveltség és
vagyon azon két tényező, melyek egye-
sülve képezik a hatalmat, befolyást, erőt
egyesnél úgy, mint nemzetnél. Arra pedig,
hogy a becsületes úton való vagyonszer-
zés mindenki előtt nyitva álljon, virágzó
ipar szükséges, melynek azonban éltető
levegője, conditio sine qua nonja a jó és
gyors igazságszolgáltatás. Ennek roppant
fontosságát, fájdalom! az imitt-amott ol-
vasható frázisok mellett is — mert ha
tenni annyit s oly jól tudnánk, mint orá-
ni, akkor alkalmasint Európa első nem-
zete lennénk — a nagy közönség alig
sejti, mire mutat azon körülmény, hogy
az igazságszolgáltatás szervezése alkalmá-
val majd mindig tulnyomólag a magán-
érdekek s az intézők részéről politikai
indokok jutottak döntő befolyásra. Leg-
szomorubb dolog azonban az lenne, ha a
törvényhozás és a kormány nem tulajdo-
nitana legfőbb fontosságot az igazságszol-
gáltatásnak, s talán részint politikai, ré-
szint finansziális tekintetek miatt egy hiá-
nyos bírósági szervezetet léptetne életbe.
Reméljük, hogy a bírák megválasztásánál
Bittó minister úr kellőleg fogja magát
informáltatni, s különösen a második és
harmad bíróságok e tekintetben, nézetünk
szerint, legilletékesebb elnökségeit nem
fogja megkérdőjelezni hagyni és sikerülni
fog neki oly bírákat kinevezni, kik jellem,
szakképesség és munkásság tekintetében
megütik a mértéket, s nem enged befo-
lyást a csakis személyes érdekből eredő
ajánlatoknak, vagy az aláváló bosszu s
rút irigység sugallta denunciációknak.

Hanem attól tartunk, hogy a kizsi-
várgott adatok után ítélve, az erdélyi ré-
szekben a bírósági és kezelő személyzet
létszáma nem fog elegendő lenni a végre,
hogy feladatának kellőleg megfelelhessen.
Az erdélyi részekben most fennálló 51
társasbíróságnál és 8 úrbéri törvényszék-
nél ugyanis jelenleg mintegy 270 bíró
van alkalmazva, s ha feltennők is, hogy
ezen bírák egy harmada éppen semmit sem
dolgozik, mi pedig kétségkívül igen me-
rész állítás lenne, akkor is 180-nál több
azok száma, kik az igazságszolgáltatás te-
endőivel foglalkoznak, és miután értesüle-
sünk szerint a szervezendő törvényszékek-
nél a bírák száma 105-re van megállítva,
ennél fogva mintegy 75-tel fog apadni a
bírák száma, holott a teendők halmaza
tetemesen fog növekedni. Ugyanis a bün-
ügyi, polgári peres, cridálás, váltóügyi, ha-
gyatéki és úrbéri ügyeken kívül, a szer-
vezendő kir. társasbíróságok illetőségéhez
fognak még tartozni, az 1871. évi XXXI.
t.-cz. 18 §-a szerint, az 1868. XXI. t.-cz.
79. §-ában felemlített s az adók, jövedé-
kek és illetékek behajtásánál tanúsított
szabályellenes eljárásokból eredő kártéri-
tési keresetek, valamint az utóbb említett
t.-cz. 100. §-ban felhozott s az adókra,
jövedékekre s illetékekre vonatkozó pénz-

ügyi törvények megsértése miatt birságo-
lást maga után vonó ügyek, végre az
1870: XLII. t.-cz. 82. §. és az 1871:
XVIII. t.-cz. 97. §-ai szerint a köztör-
vényhatósági és községi hivatalnokok el-
len indított tiszti keresetek ellátása. Ezen
utóbb említett intézkedésre nézve közbe-
vetőleg batorokodom megjegyezni, miszerint
ez meglehetősen anomalia, de azon kívül az
idézett t.-czikkek hiányosak is, a mennyi-
ben nincs bennök kimondva, hogy a tör-
vényszékek a tiszti keresetek felett minő
eljárás, t. i. büntető, polgári, szóbeli, írás-
beli eljárás, a nyilvános vagy zárt ülésben
tartandó tárgyalás- és tanácskozássra vo-
natkozó szabályok szerint kötelesek-e eljárni,
és hogy a végzés vagy ítélet ellen kik-
nek és mennyi idő alatt van joguk föl-
lebbezni, mely pontok fölött hajtatandó
volna egy utólagos törvény által intéz-
kedni.

Ha már tekintetbe vesszük ezen oly
sokféle s a mellett egymástól annyira kü-
lönböző ügyeket, melyekre a szervezendő
társasbíróságok illetősége kiterjed, továbbá
a tagosítási, elkülönítési s székely úrbéri-
ségekre vonatkozó perek szaporodását; te-
kinthetbe vesszük, hogy — biztos kútfőből
vett értesülésünk szerint — az ellátatlan
büntető ügyek száma legmérsékletesebb ös-
szeszámítás szerint a 4000-et meghaladja
országgrészünkben, minél fogva egy törvény-
székre középszámításban 180 bűnügy ju-
tand hátraleképpen, de ezen kívül az el-
látatlan cridális ügyek száma sem csekély,
a hagyatéki ügyek száma pedig, melyek
legnagyobb részint még függővé téve sin-
csenek, ezerekre megyen, melyeket már
csak a telekkönyvek életbeléptetése tekin-
tetéből is minél előbb tárgyalás alá venni
s jogérvényesen el kell intézni; végre, ha
tekintetbe vesszük azt, hogy a bíráknak
folytonosan és pedig nagyon sokat kell
tanulni, ha a folytonosan megjelenő új
törvényeket és rendeleteket tudni s azok
szerint bíraskodni akarnak; ha, mondjuk,
mindezeket tekintetbe vesszük, kiderül, mi-
szerint a kinevezendő bírák oly halmaz
teendővel állanak szemben, melyet — ha
kellő számmal nem lesznek beállítva —
meg nem győzhetnek és ez okból legna-
gyobb valószínűséggel már működésük kez-
detén összezúsznak a hátralekötök hullámai
fejük felett, minek kétségkívül nem ani-
maló, hanem nagy mértékben leverő ha-
tása leendene magokra a bírákra nézve,
a jogkereső közönség pedig keservesen
fogna csalódni legszebb reményeiben, és
mindenekfelett hitelünk még jobban alá-
szállna s a kormányba való bizodalom rend-
kívül erős lökést szenvedne.

Mindezek oly dolgok, melyeket min-
den áron meg kell akadályozni, illetőleg
előzni, mert ha netalán később a tett
tapasztalatok alapján meg is szaporítottá-
nák a bírák száma, evel — mi különben
is sok időt venne igénybe — a meginga-
tott hitel és bizodalom Isten tudja mikor
állíttatnék helyre, s kérdés, hogy a há-
tralekötök nem fognak-e annyira megnőni,
miszerint ha azok gyorsan szándékoltat-
nának leöröltetni, a bírák számát rendki-
vüli magasságra kellend emelni, mi temér-
dek költséget, és mivel bíróságra valóban
alkalmas egyének bővíben nem vagyunk,
bajt is okozna. A finansziális részről fel-
hozható ellenvetés sem lehet aggasztó, mert
a tapasztalás mutatja, hogy a bíróságok
behajtják azon költséget, mibe kerülnek,
és minél több bíró működik bizonyos ha-
tárig, annál több az állam pénztárába be-
jövő jövedelem.

Ezen elmondottakhoz batorokodom még

azt is hozzátetni, vajjon nem fog-e a tör-
vényhozás és kormány iránti elidegenedést
előidézni a legjobbakban is annak látása,
hogy többnyire mégis csak a közbizoda-
lom által bírákká kiszemelt és hivatásuk-
nak megfelelő egyének erkölcsi érzületök
s vagyoni állapotuk tetemes sérelmével
kihagyatnának azon okból, mert nincs
szükség rájuk, s később és pedig csak-
hamar kitűnnék, miszerint nemcsak rajtok,
hanem a jogkereső feleken s a közhitelen
is sérelem ejtetett, mert a beállított bírák
száma koránt sem elegendő. Ez minden-
esetre igen igen jól megfontolandó komoly
dolog, melyen nem hisszük, hogy segítve
legyen a val, hogy netalán a szájasabb vá-
lasztott bírák közül néhány, ha szinte nem
is tűné épen egészen a mértéket, alkál-
maztatnák.

Nézetünk szerint nem annyira a tu-
lajdonképi bírák száma, a mennyire az
értesülésünk szerint már megállapított,
hanem inkább a jegyzők száma lenne sza-
porítandó, kik, mint segédbírák működne-
nek s azon egyénekből választatnának,
kik képesek a bírósági teendők elvégzé-
sére, és kiknek fizetése csekélyebb a bi-
rákénál, de mégis jóval több, mint a mos-
tani választott bíráké. Ha később a teen-
dők megapadnának, könnyű leend a bírák
számát lepassztani az által, hogy az üre-
sedésbe jövő helyek nem töltetnének be
darab ideig.

Van azonban ezen kívül még egy
nagy és úgy véljük igen is jogos aggo-
dalmunk, mely azon körülményben leli
alapját, miszerint nincs gondoskodva még
arról, hogy azok, kik a jogakadémiákat
végezve, a törvény által kiszabott 3 évi
gyakorlatot kívánják s kötelesek megkez-
deni és folytatni, hol, mikép és miféle mi-
nőségben és segítséggel tegyék ezt? Igény-
telen nézetünk szerint ezen az által le-
hetne és kellene segíteni, hogy minden
törvényszéknél bizonyos számú joggyakor-
nokok alkalmaztatnának, kik 4—500 frt
fizetéssel vezetnék a jegyzőkönyvet a ren-
des ülésekben, a bűnügyi tárgyalásokon,
valamint a polgári ügyi jegyzőkönyvi el-
járás alkalmával s a vizsgálóbírák által
felveendő kihallgatásoknál, mely funkciók
nagyobb részéhez épen csakis jogértő egyé-
neket lehet és kell alkalmazni, és a me-
lyekkel való foglalkozás legalkalmasabb
mód arra, hogy a fiatal jogvégzett megis-
merkedjék a bírói teendőkkel, s képesít-
hesse magát arra, hogy később önmaga
is elvégezhesse valamely reábizott teen-
dőt, s ezen úton menve, apránként a gya-
korlati bírói vizsga letételére, illetőleg a
bírószágra magát képezhesse.

A kezelőszemélyzet maradna egészen
annak a mi, de hogy a bíróságnál az
ügyek fenakadást ne szenvedjenek, a ke-
zelő személyzet létszáma is elegendő kell
hogy legyen, mert három jegyzőkönyv és
tárgymutatónak vezetése s az a val járó
teendők, valamint a leirt ügydarabok ki-
adására való felügyelet, az iratás kezelése
stb. elegendő számú és megbízható egyént
igényelnek, s nézetünk szerint a leírásra
is inkább lennének rendes fizetéssel ellá-
tott irnokok, mint netalán napidíjnokok
alkalmazandók, kik az 1871. VIII. t.
cz. 1. és 2. §-ai értelmében netalán el-
követett hibájokért nem tartoznak az
ezen t. cz. értelmébeni felelősséggel, pe-
dig iratsikkasztás vagy más oly lényeges
hibát követhetnek el funkciójuk közben,
melyek némely esetben kipótolhatlanok,
helyrehozhatlanok, s a mellett az államra
s felekre nézve egyként károsok.

A mi azt illeti, hogy a bírák és

bírósági hivatalnokok számát mikép lehet
az ellátandó ügyek számával, vagy is az
általuk elintézendő ügyek mennyiségével
kellő arányba hozni, erre nézve legcélsz-
szerűbbnek véljük a kinevezett elnökök
és a kir. tábla elnökségéből alakított ta-
nács véleményét meghallgatni, mint a
mely mindenestre legilletékesebb és ké-
pesebb ezen kétségtelenül nagy horderjű
kérdésben véleményt adni.

Végül még csak annyit, hogy re-
méljük, miszerint azon minister, ki hig-
gadtság és méltányossági érzet mellett,
annyi eréllyel s határozott jellemmel bír,
mint Bittó ur, mindent meg fog tenni,
nemesak arra, hogy az új bíróságok már
csak azon okból is, mivel a mostaniak
tagjai a kétség, aggodalom s remény há-
nyatásai között bizony nem igen erőlte-
tik meg magukat, min csudálkozni nem
is lehet, mielőbb életbe lépjenek, hanem
arra is, hogy az új bíróságok a kellő
képeségű u. m. jellem, szakképesség s
munkakedvvel bíró, de egyszersmind a
megfelelő számú bírósági s kezelő sze-
méllyzettel láttassanak el, hogy ennél fogva
azok, a kik az új bíróságoktól sokat vár-
nak, ne csalódjanak, azok pedig, kik a
szervezéstől nem sok jót remélhetnek, csa-
lódjanak.

Országgyűlés.

Pest, nov. 22-én.

Elnök: Somssich Pál. Jegyzők: Mihályi
Péter és Jámor Pál.

A jegyzőkönyv hitelesítettét, elnök be-
mutatja a beérkezett irományokat. Mórész Pál
miután számosan és több ízben szorgalmazták
az italmérsi jognak mint regálának eltörlését,
de hasztalanul, azért ő kész törvénjavaslatot nyújt
be egy hat. javaslatl együtt, mely a beadott
törv. javaslat tárgyalására egy országgyűlési
bizottság kiküldését javasolja. Ki fog nyomtatni.
Tóth Vilmos felel Paulovics Iván két rendbeli
interpellációjára: Miután a főispánok kinevezési
joga a korona elvitatáshoz jutott, azért azon
kérdésre, hogy minő elvekre támaszkodva ne-
vezte ki Lénárd főispánt, nem felel meg. A
kétségbevonott törvényszerűséget illetőleg azon-
ban határozottan tiltakozott a felféves ellen
mintha nem törvényesen járt volna el. Lénárd
tökéletesen jártas a kerületében divatozó nyel-
vekben, különben pedig ő eddig két szerbes
nevezett ki, mint Lazarovics Bazil és Vidics-
Lázár főispánokul, s a nemzetiségi szempontok-
ra mindig figyelemmel van. — A második
interpellációra válasza következő: Egy, az új-
vidéki polgármesterhez intézett táviratában ki-
jelenté, hogy nincs ellenvetése, hogy Miletics
barátai őt fogadják, azt hívén, hogy ez csakis
a rokonszenv kifolyása. — Csakhamar meg-
győződött azonban az ellenkezőről, mert az Új-
vidéken tartott értekezlet egy kiáltványt foga-
dott el. Ennek első sora így hangzik: Miletics,
a törhetlen szerb harcosok megszabadult a töm-
lőzéből, melyben egy évig igazságtalanul tar-
tatott. Nem a szerbek, de az idegenek (magya-
rok) miatt tüntünk stb. Ebből látszik, hogy
a fogadtatás az esküdtzéki törvényes ítélet
elleni tüntetésül volt szánva. De értesülve volt
arról is, hogy nagymérvű ellendemonstratio
készült, melynek eredménye nemzetiségi surló-
dás, összekocczás lett volna. Ezért ő eltil-
totta az ovatiók azon részét, mely népesopor-
tosulásokra, s így összeütközésekre adhatott
volna alkalmat. Az újvidéki főispán eljárását
teljesen helyesli. Mert az csakis a sikeretlen
felszólítás után oszlattatta el katonaság által
a néptömeget, mely a főispán lakása előtt
összepecsörtösült, s éneklé a Miletics dicséne-
két, mely inkább a magyarok elleni oly piszko-
lódások dala, miket itt a ház méltósága nem
enged elmondani. — Újvidék lakosságának
becsülete nem levén megsértve, elégtételtől
szó sem lehet. Végül kijelenti, hogy míg bel-
ügyér lesz, nem fog megtérni semmiféle oly
demonstrációt, mely nemzetiségi surlódásokat
idézhessen elő, s kötelességének fogja ismerni
azt mindenképp megakadályozni. (Éljenzés jobb-
ról és balközépről.) Pavlovics engedélyt kér,
hogy holnap felelhessen. Megadatik.

Felvétetvén a napirend; folytatattik az

ipartörvényjavaslat tárgyalása. V. Fejezet. Az áthágásokról és büntetésekről. 84. 85. 86 és 87. §-ok (bírságok törvényesítésére) elfogadtatnak.

Irányi Dániel itt új §-t ajánl.

Érkövy Adolf és Szilágyi azt tartják, hogy ezen intézkedés nem az ipar, hanem a polgári s illetőleg a büntető törvénybe való, ennél fogva felesleges. Madarász József és Csánády S. pártolják az Irányi által javasolt új §-t.

Tisza László indítványára, ki szintén pártolta Irányi módosítványát, — a módosítvány a 15-ös bizottságnak adatik ki, hogy erről holnapra jelentést tegyen.

(Vége köv.)

Kolozsvár, a germanisatio és még valami.*)

Körülbelül három évvel ezelőtt egy vidéki barátom Kolozsvárra jöve ott létének harmad napján így szólt: na barátom, máig nem hallék az utcán német társalgást, bizony derék magyar város ez a Kolozsvár! Hogy hányszor fordult meg azóta barátom azt nem tudom, de most alkalmasint nem az előbbi örömdetes vélekedéssel távoznék innen.

A két magyar hazában terjedésnek indult németesedés ellen a magyar lapok méltán nyilatkoztak, kevésbé azonban a kolozsvári lapok, nem ugyan azért, mintha itt is a németesedésnek számos példái ne lennének, és azt helyeselnék, de biznak emelt gyökeres magyar város derék polgárainak életrevalóságában hazafiai szívósságában. Másfelől itt lévén a provinciai hivatalok, számos egyetemi tisztviselői; három főtanodai ifjúság, mind megannyi sarjai nemzeti jóváértésnek, gyámoltatva több derék itt lakó hazafiak által, elegendő szilárdnak vélik állásunk ellensúlyozására a magyar állami fizetést húzó, a városnak, honnak javadalmait élvező, de annak nemzeti-ségéhez teliyesleg nem húzó, azért annak nyelvét eljáratítani nem igyekező némely tisztviselő, külföldiek, és a felette elszaporodott de állhatatosan német zsidóvá esküdő izraeliták árnyékát reánk rohanó németeségével szemben. A magyar életrevalóság eme bizodalrával ellátva halgatnak a „Kelet“, „Közöny“, míg a „Magyar Polgár“ eléggé sajátosságosan, az ellenünk agyarkodó, a világot ellenkező állításokkal, elnyomatásuk és a magyarizálás vádjával minket terhelő románok és ó szászok érdekében szólal fel, azon fájbeliek lapjaival kezdet fogva, egyik közelebbi számában hirdette a magyarizálás állítólagos tényét. Nem akarom elhinni, hogy amazok iránti hízélségből, vagy haszonvágyból.

Valóban Kolozsvárt most az egész oszt-rák és magyarbirodalom népei representálva vannak, és a hol két három évvel ezelőtt csak bizonyos körökben, avagy a sorkatonaság tisztjei között divatozott a németesség, most francia, olasz, lengyel hang mellett uton utófélen legtöbbnyire német nyelvet hallunk, vagy legalább majdnem annyira, magyart. A bőrvé alakult Orbán kávéházában, annak nyári ki-osztájában, egyfelől a németül társalgó magyar ezredi tisztiek, másfelől az ide tóduló üzérkedő izraeliták vivén a főzerepet, német han-

*) Bár nem mindenképpen osztjuk a t. író nézetét s itt ott különösen az erős színezés ellen van kifogásunk: közreadjuk azonban és csak azt, mint a mely igen sokaknak fejezi ki véleményét. Szerk.

„KELET“ TÁRCZÁJA.

Székely és csángó telepek.

(Folytatás.)

Míg a Tatros és Tázló melletti székely települők nyelv tekintetében az erdélyi székelyek beszédmodjától miben sem különböznek, addig a csángó-magyarok sajátos dialectussal bírnak, mely abban áll, hogy sejtéskedő gyermek módjára ejtven ki a szavakat, s helyett mindeütt sz-et, cs helyett cz-t használnak. Pl: csendes helyett azt mondják: czendes; csók helyett: czók; sebes helyett: szebes; csángó, czángó s. i. t.; az e-t pedig sok helyett eje éjének stb. Végre szeretik a kicsinyítő szokat, mint pl. lelkeczkém, leányoczká, házaczká, kerteczké stb. Egyébként tisztán és érthetően ejtik ki a magyar szokat, nem nyújtva azokat, mint a székelyek. Oláhokkal levén folytonos érintkezésben, itt ott sok oláh szót is elegyitenek beszédükbe, mi által ez néha érthetlenné válik, így pl: valaki bizonyos beteget gyógyítani, utóbbihoz, — ki ajánlást el nem fogadta — így szól: „én tudok discantálni (incantare, babonásan gyógyítani) de ha nem

gulat uralkodik, nem különben a piacon utcainkon elterjedt németeséget csak is ama telivér hostátia, a csévegő tejes asszonyok, és veszekedő kofák magyar beszéde képes tulajdonozni. Szállodáinkban, étterminkben nagyobbára német szellem uralkodik, ki magyarul rendelt valamit, várhat, míg a német parancsónak elégtételt.

Itt van az ugynevezett Hilária valódi németszervezetű zene- és dalegylet, hallunk is tőle néha egy kis rég elavult, kegyadományképp nyújtott magyar dalt, de általában német szellem lengi át az egészet. Így állunk jelenleg kolozsváriak, nem csoda tehát, ha a nemzetiségét tiszteletben tartó magyar megbotránkozik, el-mélikedik és felszólal.

A szebeni német lapok, a mint a germanisatio ellen a legelső magyar szózat elhangzott; a románok, kik ugyis rég pengetik, hogy mi őket magyarizálni akarjuk, rajtuk zsarnokoskodunk, a nélkül, hogy valódi és bizonyító tényeket felmutathatnának; nem különben az itt lakó, részint hivatalos, részint szász urak, a szebeni lapokat utánozva élénken szó-laltak fel és megrovák a magyar lapokat, melyek merészelték az ország szerte terjedő németesége ellen kikelni, úgy tüntetvén föl azt, mint valódi erőszakos magyarizálást a más fajoknak, és ha szóváltás közben tanúsító valódi tények előadására felszólítottak, nem tudtak egyebet felmutatni, mint hogy ők a románok és tótokkal együtt kényszerítve vannak az országgyűlésen magyarul nyilatkozni; a minis-teriumok magyar intézkedéseit, egyes hatóságok azon nyelvű átiratait elfogadni, de azt is kénytelenek voltak bevallani, hogy az ők és a románok fel- vagy átiratai saját nyelvükön tőlük elfogadtatnak.

Hány ide telepedett polgár, üzleti ember lakik Kolozsvárt, ki több évi itt lakta alatt meglepésedett, sőt háztulajdonos lett a nélkül, hogy az itt töltött 20—30 év alatt nyelvünk-et eltanulta volna. Vannak szép fizetést húzó régi és újabb hivatalnokok, még pedig néme-lyek e honnak születnei, kik a kormány változtával is hivatalukban maradtak, vagy állo-mást nyertek, s német nyelvüket nem csak a társalgásban, de hivatalos eljárásban is hasz-nálhatván, a magyart eltanulni annálisinkább nem igyekeznek, mivel magok a magyarok is vélek való érintkezésüket német nyelven foly-tatják. Bezzeg nem így volt az ötvenes évek-ben! Hány régi, szorgalmas és családós tisztviselő maradt kényér nélkül, riert nem tudott németül. Ellenben a grénicezer káplárok, furi-rok, őrmesterek, mert tudtak, alkalmazva vol-tak. A Gallicziába, Csehországba elszállított katonaság azonnal eltanulja az ottani nyelvet, itt Erdélyben tíz évig is ellakik az idegen ajku katonatiszt, vagy közlegény, de nyelvünket el-tanulásra nem érdemesíti. Miért is? Megta-nulja a magyar az övét, hogy betelepült ven-dégét megértse.

(Vége köv.)

BELFÖLD.

Bethlen, nov. 22.

Belsőszolnokmegye bethleni választó kerületében e hó 19-én választattak meg m. Földvári József ur elnöklete alatt példás rón-d-ben, a megyei állandó bizottmány, e kerületre eső képviselő tagjai.

Többséget nyertek: Balog László földbir-tokos, Bernády Dániel gyógyszerész, gr. Beth-

primil; értelme: én tudok gyógyítani, de ha nem fogadja el. . .

Legtisztabban beszélnek a Bákó vidékiek. Ugyan is ezek legsűrűbben tömörülven össze, épen tartották fenn fajuk ősi jellegét. Kalugerpatakn, Bogdánfalván, Nagypatakon, Forrófal-ván, Klézseben és a szomszéd faivakon, melyek a Szereth jobb partján majd egy folytában terülnek el, alig egy oláh lévén köztök talál-ható, azt vélné az idegen, hogy magyar föld-n van. A férfiak azonban beszélnek jobbra az oláh nyelvet is; míg a nők és gyermekek, soha sem lépven ki völgyeikből — kevésbé ér-tenek oláhu.

De nem úgy áll ám a dolog a Szereth és Beszterce vizek felső részén lakó csángók-kal. Ezek valamint a Szucsava, Moldova és Pruth melléliek részben már áldozatai lettek az idegen elemnek. A haluceesti, szabófalvi, re-kevényi, tamásfalvi, és aczélfalvi plébániák szá-mos főkegyházaikkal, (mintegy 14—16,000 lélek:) csak részben beszélnek a magyar nyel-vet; míg Hus, Horlest és Kotnara anyame-gyékhez tartozandó (mintegy 5—6000 lélek) már végkép elfelejtették ősi nyelvüket. És ime ez az, mit fájlalnia kellene minden magyar-nak! Lelke elborul, ha a szegény csángók sorsára gondol; látja a népes virágzó falvakat, de ezen látvány nem hogy emelő, hanem le-sújtja lelke örömet. Eszébe jut a néma gyer-mek, mely nem érti anyja szavát!

len András, Csiki Miklós járási orvos, Csűrös József ref. pap, Földvári János ministerialis hivatalnok, Maksai János földbírtokos, Székely István ügyvéd, Püspöky Antal segédszolgabíró és Veres Márton ref. pap. Kevés különbséggel mindanyian 196 szavazatot nyertek. Közülök hét jobb, három baloldali.

A kisebbségben maradt román jelöltek voltak: Joannu Popu esperes, Mihaila Pogarasianu lelkész, Georgiu Tekariu esperes, Petru Moru-sianu hivatalnok, Samson Martian hivatalnok, Grigore Morusianu esperes, Josifu Gáborfi lel-kész, Joannu Morusianu hivatalnok, Manu Du-mitru földész, Augustinu Sigiartu. Mindanyian 36 szavazatot nyertek. (Elég roz, hogy a ro-mánok mind kisebbségben maradtak. Szerk.) Bethleni.

A telepítvényesekről.

A képviselőházban egy kis füzet osztatott szét a magyarországi telepítvényekről. A füzet hiányos, jobb azonban nem levén, ebből szerez-hetünk némi átnézetet az oly élénken vitatott ügyről. — Ez összeállítás szerint a telepít-vényi területek nagysága 169,611 hold, a népesség száma 97,364 lélek. Kincstári telepít-vényes község van 42, ezek területnagysága 75,606 hold, népessége 41,941 lélek. Ha ezen általános összegeket egybefoglaljuk, lesz 1) a telepítv. községek száma 120 vagy 160; 2) terület 245,217 hold; 3) népessége pedig 199,304 lélek. A részletesebb adatok a magán-telepítvényekről a következők: 1. Torontál-megyében van ilyen 54 telep, 89,179⁵⁰⁹/_{1,600} hold területen 57,716 lélekből álló népességgel. 2) Csanádmegyében 5 telep 7597 hold terü-leten, 4710 lélekből álló népességgel. 3) Cson-grádmegyében 5 telep 6022 holdnyi területen, melybe nincs beszámítva Pusztaszor, — 4353 lélekkel. 4) Temesmegyében 15 telep, 25,881 hold területen 6466 lélekkel, mely számból hiányzik hat telepítvényi népességi számadata. 5) Csikszékben 22 telep 37,659 hold területen, melyből hiányzik két telep területének száma, 20,816 lélekkel, de a mely létszámból ismét hiányzik egy telep adata. 6) Hunyadmegyében 7 telep, melyek közül egy 38 hold területű, a többiről kimutatás nincs; három telepen 1600 lélek van s négyről adat hiányzik. 7) Felső-Fehérmegyében 4 telep, melyekről fennebb mindent, a mi közölve van, az egyetlen jegy-zetben előadtunk. 8) Háromszékben van 4 telep s ezek közül háromnak területe 2083⁵⁵⁵/_{1,600} hold, népessége pedig a négynek 4349 lélek 9) Naszódvidéken van 1 telep 150 hold terü-leten, 287 lélekből álló népességgel. A kincstári pusztákra vonatkozólag egy, a pénzügyi ministerium által 1860. nov. 11-dikén adott kimutatásból a következő részleteket tudjuk. u. m. 1. Aradmegyében a) a pécskai uradalom-ban 5. b) a ménésiben is 5. együtt tíz telep község volt a mondott időben, melyekben az akkori telekszám volt 1,179, jövőre tervezett szaporodás pedig 241, együtt 1420. 2. Csanád-megyében, a pécskai uradalomban 17 telep-község volt, melyekben az akkori telekszám 2,788, jövőre tervezett szaporodás 456, együtt 3244. 3. Temesmegyében a) a szentandrás-i uradalomban 4. b) a dentaiban 2, összesen 6. telep. község volt, melyekben az akkori telek-száma 985, a tervezett szaporodás 58, együtt 1,042. Ugyanekkor tervezetett a) Borsod-megyében a diós-győri uradalomban 3 telep-község, 150 telekszámmal. b) Krassómegyében a lugosi, facseti és lippai uradalomban 5 telep-

Azonban nem csak ezeket siratjuk, mint elvesztett „gyermekait“ a magyar nemzetnek; legio azoknak száma, kik Drágos dynastiájá-nak megállapítása óta hasonló sorsban része-sültek. Mekkora ezeknek száma? nem annyira meg-ha-tá-ro-z-n-u-n-k, mint i-n-k-á-b-b csak sejdíteni lehet, azon számtalan oláh hely-ségek neveiből, melyeknek hangzása és jelentése mai nap is magyar. Ezeknek lakói valamikor magyarok lehettek, valamint az oláh helységek lakói is, kiknek magyar eredetéről mainap is megemlékezik a hagyomány. Hát mekkora le-het azoknak száma, kik nyom nélkül olvadtak be Drágos nemzetségébe, semmi történelmi em-lékét sem hagyván hátra magyar származásuk-nak? Valóban fontolóra véve mindezeket, azt kell mondanunk, hogy a mai csángók csak rom-jait képezik az egykor hatalmas moldvai ma-nyar elemnek.

A mondottakkal kapcsolatban nem leend felesleges néhány csángó család nevét is meg-említeni. Ilyenek: Benke, Bartos, Borbóc, Bodó, Csicsó, Donkó, Demse, Hadi, Kancsal, Kósa, Kotyor, Kótya, Mengeres, Perke, Pánczél, Rab, Roncz, Tiba; újabb nevek: Antal, Gyurka, Sándor, Istók, László, Farkas, Róka, Biró, Fa-zakas, Kerekes, Szeles, Szabó, Szakáll stb. De találatnak oláhjelentésű nevek is, melynek: Dezsán, Bezsínár, Bulaj, Kosán s ezekhez ha-sználók.

Erdősőség tekintetében a csángók pél-

község, 310 telekszámmal. A kincstári pusztá-ban a telepítvényi bérföldek a hivatalos száma-dások szerint: 1858—1866-évig, 10 évi átlag szerint jövedelmeznek 325,556 frtot, ennél-fogva esik egy holdra 6 frt 28 kr. A bérlet-földek ugyanott s ugyanakkor jövedelmeztek évenként 523,022 forintot; tehát esik egy hold-ra 9 forint 31 krajczár.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, nov. 24.

— Auersperg Adolf hg. számos alkot-mánypárti képviselővel értekezett; a herceg programja jól fogadtatott az illetők által. A kabinet esetleges tagjait említették: Lasser, Stremayer, Glaser, Unger, Chlumetzky, Banha-us, s Brestel. A lengyelek nem jelentek meg az alkotmány hívek értekezletén, s velők Au-ersperg közvetlen fog értekezni. Auersperg az alkotmányhívekre, s a lengyel delegációra fog támaszkodni, s csak ha ez utóbbiakat is meg-nyerte, hívja össze a reichsrathot decz. 20-ra, melytől ily formán remélheti budgetjének meg-szavazását is. Időnyerés tekintetéből az „alkot-mány ellenes“ laudtagokat még a provizorius kormány oszlatná fel. A prágai federalista con-gressusra ugyan nem érkeztek annyian mint re-mélték. A congressusra eddig 23-an jelentkez-tek. A tiroliak közt ott van pater Greuter is.

— Az orosz csapat mozgalmáról az „Ostz. Ztg.“ azt írja, hogy egész Volhniában el van terjedve a hír, miszerint több doni ko-zák ezred utban van, és a galíciai határ hosz-szában lesz felállítva. Kamienk Podolskiban és környékén is teli szállást fogadott egy kozák ezred. Azt mondják, hogy a déli tartományok-ban paraszt mozgalomtól tart a kormány, és ezért történik e mozgósítás, mások osztrák há-borúval hozzák ezt kapcsolatba.

— Thiersről mindenfelől az a hír jó, hogy a köztársaságot rövid idő alatt még talán a tél főtáján véglegesen constituálni akarja. Az 1848-ik alkotmány visszaállításáról beszél-nek, az elnök választásra vonatkozó intézkedé-sek megváltoztatásával. A katonai reformjavas-latban Thiers és Chasseloup-Laubat lesznek az előadók, de ők csak egy pontban, t. i. a kény-szerű szolgálat elvének elfogadásában értenek egyet. De arra nézve, hogy mikor van helye a szolgálati mentességnek, valamint más kérdé-sekben is: nagy vélemény különbség van köz-tük még most is.

A nemzetgyűlés összehívása alkalmával a kormány ez elé a sárga könyvet terjesztvén, mely tartalmazni fogja Choiseul és Harcourt romai, továbbá Pouyer Quartier berlini és Ozenne londoni (a kereskedelmi szerződésre vonatkozó) küldetéséről szóló okmányokat.

— Hugó Victor a nők jogai érdekében az „Avenir des Femmes“ cz. lap szerkesztőjé-hez egy levelet intézett, melyben kifejti hogy a nők jövőjének támogatása körül mennyit fáradozott, s így végzi: „A társadalmi állandóság főfeltétele az egyensúly a nők és férfiak jogaik között. Ez egyensúlynak előbb utóbb be kell következni. Én azokkal tartok, kik haladás és csak haladást ohajtának.“

— Berlinben a bir. gyűlés második ol-vasásban elfogadta a tengerészeti budgetet. A hadügyminister kinyilatkoztatta, hogy a kor-mány ma is csak másodrangú tengeri hatalmat akar felállítani; annak nincs szándékában ha-dihajó alapításának tervét kiszélesíteni, sem az alapítási határidőt megrovidíteni.

dányképei az országnak. Lopás, birtokháborítás náluk ritka dolog. De egyéb tekintetben is csak dicséretet hallottunk e derék népről. Így For-rófalván csak két törvénytelen gyermek szüle-tett 8 év alatt; a klézsei összes megyében pe-dig — miként Petrás atya mondá — 25 év alatt alig hat nyolcz. A válás köztök csak ne-véről lévén ismeretes, családi villongásaik ren-desen békességben intéztetnek el. A fiatalság egymás iránti magatartása annyira szemérmes, hogy tánczközben is csak férfi, férivel, leány leánynyal érintkezik. Még nevezetes a „vatáv“-ok és „vataviczá“-k intézménye. Vatávnak a legények, vataviczának a leányok vezére hiva-tik. Teendőjük a fiatalság közti erkölcsösségre felügyelni; arra gondot viselni, hogy a háza-sulandók a szokásos egyházi énekekben s imád-ságokban jártasak legyenek; összehívni a le-gényeket és leányokat az ugynevezett „kalá-ká“-ra, akár a paphoz, akár mászhoz. A vatávok és vataviczák választás utján szavazat-többség-gel emeltetnek ezen tisztre. A választás min-den esztendőben egyszer történik, husvét má-sodnapján, mindenkor a pap elnöklete alatt; rendkívüli időben csak akkor, midőn ezen hi-vataltviselők megházasodván vagy férjhez men-vén, a fiatalság köréből kilépnek. Karácsony-kor s pünkösdkor mindkét nembeli fiatalság a vatáv és vataviczá vezérlete mellett — tiszte-leg a plebánosnál.

(Folyt. követk.)

-- New Yorkban Alexis orosz nagyherceg részére fényes ovatio keltetett. Dix tábornok átvette őt. Alexis ezeket mondja: A baráti viszony Oroszország és az Egyesült Államok közt oly szilárd és tartós, hogy azt semmi sem zavarhatja meg.

— A svájci szövetség pénzügyére Eggmann a berni fenytörvényszék előtt áll azon váddal terhelve, hogy a szövetség pénztárából 560.000 frankot elidegenített. Ez eset ép oly érdekeltet keltett maga iránt az egész kis országban, mint maga az alkotmánynak jelenleg folyamatban levő revisioja.

— Törökországban általános a panasz a kormányzatban való desorganisatio, és a szultán rendeleteinek helytelen értelmezése miatt. Állítják, hogy a cabinet tagjai közt a tett megakartások miatt komoly eltérések vannak, a miatt minister válságtól félnek.

A KELET magán-távirata.

Felelőskötő Pestre, novemb. 24. 10 ó. — p. d. e.
Erdély: nov. 24. 10 ó. 40 p. d. e.

A tegnap tartott pártértekezlet elhatározta, hogy a budgetviták alatt a képviselőház délután szintén ülésezzen. Molnár Antal a conferentián interpellálta Paulert a kolozsvári egyetem ügyében, ki azt a választ adta, hogy az egyetemi törvényjavaslat még ez ülésszak alatt tárgyalás és szentesítés alá jön.

Andrássy Pestre utazása újból elmaradt.

Beustot a király bucsuaudenciára fogadta s már el is utazott Londonba. Aursperg miniszter elnöksége alatt az osztrák kormány legközelebb kineveztetik.

Moldvaországban, Galacson a cholera kiütött; kormányunk intézkedett az elővigyázati rendszabályokról.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 24.

— A magyar király és királyné decz 4-én érkeznek meg Budára, hol néhány hétig fognak mulatni. Ez idő alatt ott lesz gr. Andrássy is. Híre jár, hogy némely külhatalmak képviselői sem idegenkedtek a felségei magyar udvara mellett tölteni a karácsonyi ünnepeket.

— Deák Ferencz a képviselőház utóbbi ülésén jelenléte által czáfoltta meg ama hírlapi állításokat mintha a képviselőségtől vissza akarna lépni. A képviselőházba történt belépésekor lelkes éljenzéssel fogadtattott.

— Vastagh György széphírű festésünk mult heten M.-Vásárhelyt időzött; az ottani körökben nagy elismeréssel emlékeznek működéséről.

— Az országgyűlési körökben általános érzék annak szükségét, hogy a budget tárgyalás lehetőleg rövid legyen. E czélra Lónyay kezdeményére előzetes értekezlet fog tartatni, melyben a kormány, a Deákpart, és a balközép megbízottai együtt fognak megállapodni a budget azon pontjaira nézve, melyekben a két párt között megegyezés lehetséges mutatkozik. A baloldal nevében állítolag Ghyezy Kálmán, a kormányban Lónyay és Kerkápoly fognak az értekezletben részt venni.

— A horvát unió párt gyűlése Zágrában nov. 21-én fényes sikerrel tartatott meg. Elhatározatott a párt országos szervezése és egy pártalapítás. Az 1868 ki kiegészítés jogalapja fogadtatott el pártalapul. A hangulat igen emelkedett. A horvát nemzeti párt ellenben a merev ellenállást látszik czélján tűzni.

— Hermán Ottó a múzeumegylet közölségében fog felolvasni egy értekezést „a mezőség természetrajzi viszonyairól, különös tekintettel a madarak vonulására.” Az ülés a városból nagy termében lesz minthelyt a városi szervezőbizottság szintén ottan tartott gyűlésezését.

— K. Jászai Mari asszony jövő évi apr. 1-től fogva a pesti nemzeti színházhoz szerződött, s a szerződést már alá is írta.

— A pesti népszínház telkét a Hermina téren jelölték ki. Ott ezer négyszögölnyi tér áll rendelkezésre. A terv szerint háromezer néző férne belé.

— A kolozsvári nemzeti színháznak összes tagjai beküldték az orsz. szini ügynökséghez az évi nyugdíj járulékat. Az összes magyar színházak közül egy sem járult a pártoló intézményhez! ekkora contingenssel.

— Schreiber Ferencz a „Siebenb. Blätter” szerkesztője körünkben időzik.

— A „Herm. Ztg.”-nak egy elmés olvasója, az illető lap „Intelligenz blatt”-nak nevezett hirdetési rovatára azt a megjegyzést tette, hogy méltán viseli a címét, miután a szebeni újságnak valóban legintelligens részét alkotja. E vero, e ben trovato.

— A „Szerencse gyermeke” című színjáték került tegnap színpadra. — Hermance t. Eichner Anna jó kedvvel s ügyesen játszott, s a sok tapost és kihívást megérdemlő. — A nevelőház kertjében való jelenete, barátja légyottjának eltagadása, a mód melylyel a rangjára büszke hercegnő nagy mama szívét meglágyítani akarja, egykori dajkája, Caton asszony parasztkurtyójában való megjelése, hol porruhát ölt, s szalmát hord a fején, mind igen szépen sikerültek. E szerepben különben nagy tér van nyújtva a mozgékony s naivkodásokra, a miben Eichner Anna sok ügyességet tud kifejteni. Anatólet Erdélyi játszta, Fehérváryné a vén hercegnő büszkeségét elég jellemzőleg emelte ki, Szentgyörgynek azonban nem igen sikerült az abból jó alakká keletkezni. Kassai (Miklós porfiu), Mátrai (Bretnille marquis), s K. Jászai Mari (Honorable grófnő) mint a valódi jellemnek megalkotói tűntek ki. — Körösiné (Caton), átgondolva s csinosan játszott. — Maga a darab unalmas, az alakok stereotípek, s a színi végén a szerelmi boldogság oly halvány színekkel van festve, hogy nem is képez kidomborult életet. Közönség közepes számmal volt jelen, s több ízben nyilvánítá elismerését s méltánylatát Eichner Anna — e valóban kedves színésznő iránt.

— A magyar színészet sorsa Arad városában, mint az „Alföld” írja, mind szomorúbbá válik: Folinus ugyanis jövő hóban elhagyja társulatával Aradot, és annak helyét egy már ez alkalomra rég lelkődő német komédiás csapat foglalandja el. — Teszi ezt azért, mert a város közönsége semminemű pártfogásban sem részesíti. — Elég szegény Arad városára!

— Ugy látszik a Wiesbadeni fürdő saison már végét érte, mert különben az „Erdély” Hollója nem forgatná oly peckesen fényes tollát, mint ezt a fenn nevezett lap utóbbi számának kolozsvári levelében teszi. O ki a sétatér sandolin-jait, mint valami pánczélos fregattokat bámulgatja, a fiskus, komló, örökvilágosság concertjeinek felemlítésére is reáérkezik jeles leveleiben, nagy garral ad lecskét a kolozsvári közönségnek, s összes lapirodalomnak az Eichner Anna ki a fellépte alkalmával közhelyesséssel adott ovatio miatt. Holló ur nem helyesli az efféle kényeztető becztetések, melyeknek nem buzditás, hanem affectatio lesz eredményük. Ebből értjük, mi alapon huzza oly magasra szemöldjét a jeles levelező, miután az „Erdély” egyik közelebbi száma fényes tollu Hollónak nevezte. Egy hírlap olvasó.

— A Brassóba menő vásárosok figyelmét a mult heten egy bozontos farkas vonta magára. A botfalvi hegység felől csendes komolysággal üggett keresztül a barczai téren, nem törődve a szekerekkel és kurjongatásokkal. A Tömös hídján alól a sűrűn egymás uton menő szekerek közt a háromszéki országúton onnan a zajzoni ut hosszában ballagott felfelé, míg a távolba eltűnt. A „Nemere” szerint ily eset nem ritkaság, mert a mult télen épen Brassó utcáján sétált végig egy gyönyörű példány, megmarva 3—4 embert. Valószínűleg a híres Schützen-Verein teremt látogatta meg.

— Auch der Materialist hat seine stunden! Mentovich Ferencz újból felajazta a materialis tanok légkörében megereszkedett lantját, s az „Erdély” legutóbbi számában nevéhez szép és gyöngéd hangon írt lyrai verset közöl, melynek igaz bensőségű vég sorait méltónak találjuk a reproducálásra;

Oh csak te maradtál nékem meg
Ugy a mint rég ismertelek:
Lelked még most is oly sugárzó,
Szíved még most is oly meleg.

Lám, lám önfeléd őszinteségében jeles materialistánk is ömledzik az általa annyit gunyolt és tagadott lélekkel, s egyetlen tollvonással is kre teszi az egész „Ujvilág” nézetét. Üdvözöljük a tizenketedik órában megtért tékozló fiút.

— Haladás. Az élet semmiben sem ösmer megállapodást, még a halálba sem. Így olvassuk, hogy a párisi hóhér „kizárólagos szabadalmat” nyert a guillotin általa föltalált javítására, mely abban különbözik az eddigiektől, hogy tulajdonképi vérpaddal és állvánnyal, melyről az elítelt, ha úgy akarta, beszédet tarthatott, nem bír; a csapóhár az eddigieknél tetemesen nagyobb és súlyosabb. Franciaország jelenleg csupán egy hóhérral bír, ki Párisban tartja székhelyét. Ha valahol végrehajtás teljesítendő, odautazik 4 segédével s új géppel, mely egyedül szabadalmazott kivégzések teljesítésére. Az új gép e hét hétfőjén kapta meg a vérkeresztiséget Mansban reggeli hét órakor. Az elítelt két lelkész kíséretében kocsin vitetett a szomorú ünnepélyesség színhelyére, vállára köpenyt teritettek a hideg ellen. A helyszínre érkezve azonnal megragadtatott a végrehajtó segédei által s a szerencsétlen deszkára fektetett. De azon pillanatban, melyben az ítélet végrehajtandó volt, sikerült fejét a bárdnyílás alól kivonni irtózatot ordítást hallatva. E kegyetlen pillanatot egy percnyi késedelmet okozott, de akkor

lehullott a bárd, és mindennek vége volt! Egyéb iránt Párisban különösen a köztársasági lapok erősen sürgetik a halálbüntetés eltörlését, midőn a párisi commune legyőzötése folytán 30.000 ember felett fog haditörvényszék itélni. A Rappel azt kérdi a kormánytól, „tudják önök miért vallattatott XVI. Lajos bírák által, a helyett hogy a hóhér által vonatott volna kérdőre? Mert eltörlőtte a kivallatást. Ellenben tudják önök miért hágott vérpadra? Mert nem törlőtte el a halálbüntetést.” Azután hozzászól: „Nos, ha a commune győzendett?”

— A fogaraszvidéki bizottság összeírta azon közvégyeket, melyek a népoktatásügyi törvény 23. § értelmében államsegélyre tarthatnak igényt, elkészítette az illető épületek tervezetét és költségvetéseit és folyamodni készülnek a magyar kormányhoz, hogy az erre elkerülhetlenül szükséges költségek a jövő évi budget-be fölvéssenek, de egyszersmind határozatba ment, hogy az illető közvégyek a közvégyiskolák czéljaitól felvilágosítottassanak és ösztönöztesse arra, hogy a román nemzet „teljes bizalommal és minden fentartás nélkül forduljon a kormány felé.” — Egy másik felte fontos határozat értelmében a kormány felkérendő, hogy Fogarasz vidékén egy román tanítónő-képezde állíttassék föl, egyrészt, mert ily intézetet e vidéken égető szükség van, másrészt, mert ez volna az egyedüli román nyelvű tanítónőképezde, de Tamás László képviselő tag indítványára a vidék egy magyar, német- román nyelvű tanítónő képezde felállítását kéri.

— Galgenhumor. Párisban egy asszonyt ugyanazon pillanatban csipet meg a rendőrség, midőn egy hamis 5 frankos darabon odább akart adni. „Micsoda!” mond a bekísérő rendőrhöz, az egész világ panaszkodik, hogy nincs apró pénz, és önök még megbüntetik azt, a ki gyárt!”

KÖZGAZDASÁG.

Nagy Ferencz tanár értekezése a marosvásárhelyi vándortárlat zárulésán.

(Oct. 8-dikán.)

— A harmadik kérdés, melyet a gazdasági egyet a tisztelt gyűlés bölc megfontolása alá bocsátott, s bevezetését csekély személyemre bízta, következőleg hangzik:

Az ötvenes évek óta behozott külföldi szőlőfajok minő előnyöket, vagy hátrányokat mutatnak fel borvidékek szerint: termékenység, boraik kiváló sajátosságai s árkülönbség tekintetben, a honi fajokból nyert boraikkal szemben? s vajon az új mivélési rendszerek, egy okzerüstített honi művelésnél ajánlatosabbnak mutatkoznak-e? E kérdésnek két ága van:

1-ső, hogy vajon importált fajainkkal egészebe véve jó uton járunk-e?

2-or kell-e szőlőművelés rendszerünkön változtatni, vagy csak a meglevők okzerübben kezelni?

Mielőtt a kérdések derekára szállnék: legyen szabad párhuzamot hozni borászati iparunk jelen, és 20 év előtti állása közt.

Husz év előtt azt mondták rólunk: „ez a civilizáció határszéle!” iparunk, mezőgazdaságunk, borászatunk ismeretlen mennyiség voltak.

Most van nem csak földiratilag, van nemzetközileg érvényes, s elismert magyar monarchia; van magyar borászati ipar; van világ tárlatokon, kereskedelembe elismert magyar bor.

Husz év előtt édes magunkon kívül, kik borunkat megtermesztettünk, s el is költöttük kisebb és nagyobb adagokban, senki sem tudta: termel-e könnyen kívül Erdély valami borfélést? legfeljebb a lengyel zsidó nézet be egyik-másik pinczébe, s kiválogatva potom árban termésünk legjavát, szakállába nevetve odább állott, a temelőnek hagyván az idomítlan lórét, elkölteni a hazáért, és saját egészségéért.

Most a Kárpátokon túl is neve van borainknak, s azzal a figyelemzettel, hogy istic nért jól kezeljük borainkat, mert kincs rejlik azokban! a megrendelő kiváncsainak is alig tudunk eleget tenni.

Husz év előtt valamint sok mindenben, czopfos faj voltunk borászati iparunk terén is, s azt hittük: nincs párja, annak a mit termelünk! saját fajtaikkal. készletünkkel megelégedve; nem a magunk belátását, a másokét hoztuk kétségbe, nem törődve azzal: vagyonosodásunk rovására akarunk-e okosabbak lenni másoknál?

Most a szükség s tapasztalás iskolájában okulva, termelőink értelmesebb része szakítva az ódon formákkal, a gyökeres reform terére, a fajmivélési rendszerre tért át, megtartani igyekeztve a meglevőből azt a mi jó, s importálva idegen helyről mind azt a mi egyálj s földtani viszonyainknak megfelel. Az ódiak megdöbbenve az értelmiség által aratott siker fellett, gondolkozba esnek, s kurtábbra nyíratják, vagy gallérunk alá temetik önzésük, s ön bálványozásuk csopjait, s lassan-lassan az értelmiség után knllognak.

Husz év előtt a nemes fajtermelés, és okzerű borkelés összhangzatos működése: is-

meretlen volt hazánkban. Megszüretett, pinczébe helyeztetett, egyszer lefejtetett (vagy néhol soha sem) a nemes nedv, s azzal quasi re bene gesta, a kezelés mütéte befejeztetett. Az imigy kezelt, s törőtenesen exportált borokkal megbukott a kereskedő, de megbukott a termelő hitele is egyszer mindenkorra, s másodizben ugyan nem fordult többé hozzánk a kereskedő, tudatlanságunk miatt kijátszott bizalmával.

Most nincs értelmes borász hazánkban, a ki be ne lássa, hogy a nemes, és értékes bor két anyától születik: egyszer értelmes műveléssel a szőlőhegyen, és másodsor sokkal nehezebb processus mellett a pinczében: hogy a legnemesebb nedvnek, mint hogy szőlőtjének a pincze a valódi iskolája, a mely nélkül — mint a legszebb tehetségű ember kellő oktatás nélkül félszeg és elfogull — a legnemesebb szőlő nedve sem nyerheti meg valódi értékét. Szakértelmes pinczekezelésen keresztül ment boraink fordíták Erdélyre ugy a bel, mint a külföldi piacok figyelmét.

Husz év előtt helyel-közzel alig akadt meg egy-egy kis párczella, jól-rosszul számítva, vagy minden számítás nélkül választott fajszőlővel beültetve: vegyes, kevés jó és sok rosszféle fajoktól tarkállottak s tarkálnak ma is nagyobb részt szőlőhegyeink; hiányzott tehát a kereskedelem követelésének egyik életfeltétele; egyenlő természetű, s jellemű boroikat nem tudtunk szolgálatni.

Most ez is másképp van, s a fajszőlőtenyésztés előnyéről, ki a bortermelést jövedelmező tőkének tekinti, értelmes gazda, szilárdul meg van győződve. Fajborainkkal vittuk ki, hogy Királyhágón túl lakó honfitársaink fehér borainknak elsőseget adnak saját fehér boraik felett, s hogy német szomszédaink féltetni kezdik amagyar bortól, — azt hiszem nem annyira drága egészségüket, mint inkább jövedelmük csökkenését. A gyenge, a magával jötehetetlen irányában nem szoktunk feltételek lenni; az oly hirtelen felébredt német feltételekesség nézetem szerint egyik kezessége borászati iparunk jövedelmének.

Most t. gyűlés! bár merre forduljunk Erdély bortermő vidékein, a borászat ügye iránt meleg érdeklőséggel találkozunk a társadalom azon rétegeiben is, mely nem a tudomány, nem a példák, hanem a kézzel fogható siker szemléje után is nagy nehezen válik meg a megszokott régitől. Gondolkoz, tudágyó férfakkal találkozunk, minden nyomon, s az e téren kifejtett munkásság és mozgalom oly mérvet öltött országszerte, mikép, ha a buzgóságot az anyag erő hiánya meg nem köti, s a jó akaratot és tevékenységet a kellő tényezőkkel való ismeretlenség félre nem vezeti, emberileg szólva; borászatunk jövedője iránt a legörvendesebb kilátásokat táplálhatjuk.

Haladásunk öröndetes jelenségei gyanánt tűnnek fel, a kolozsvári pincze-egyletnek borkereskedelmi társulatá alakulása: az ország több pontjain nyilatkozó készség új társulatok alakítására: kísérletek czélszerűbb, s olcsóbb szőlőművelési rendszerek behozatalára, több nagy birtokos által elméletileg s gyakorlatilag betanított pincze-mesterek felvétele a gazdasági személyzetbe magok s vidékek használatára.

(Folyt. köv.)

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Nov. 22-én 5% Metalliques 100 fr 58.30.
Kamat — 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 67.80. 1860. Kölcsön 99.90. Bankrészevény. 820. Hitelintézeti részvények 310. frt. 296.10. London 11 ft. st. 117.80 frt. 20 kr. Ezüst 11.69 Cs. kir. arany 5.58. — Napoleondor 9.31. 1/10 Urbéri kötvények: Magyarországi 79.75 Temesi 77.75. Erdélyi 75.25 Horváthországi 68.25.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyiltér*)

Idegenek névjegyzéke

a Biasini szállodájában Kolozsvárt, Nov. 21. 22.

Schetzer Frigyesné Fehérvárról. Harmath Lajos ügyvéd Tordáról. Markovits Berta Nagy-Váradról. Ábrahám Antal birtokos Dézsről. Lászlóffy Márton birtokos Dézsről. Surányi Sándor birtokos Bogátról. Nagy Imre ügyvéd Szászvárosról. Piszler József birtokos Felvinczről. Wagner Károly mérnök Felvinczről. Karácsonyi Jakab főbíró Felvinczről. Boriczákzi mérnök Felvinczről. Ujvári István birtokos Pestről. Pálffy Dénes birtokos. Felszegi Kálmán birtokos Dézsről. Korodi József birtokos M.-Vásárhelyről. Báró Bornemisza József birtokos M.-Vásárhelyről. Báró Kemény János birtokos Tordáról. Hinc Miklós birtokos M.-Vásárhelyről.

*) E rvat alatt közöltékért csupán a sajtóhatóság irányában vála felelősséget a szerk.

HIVATALOS.

Adnr. 2345. 1871.

(394)

(1—1)

Hirdetmény.

A pálinkanemti szesz italok, egy ausztriai vederen alóli árulhatási joga Sz. Udvarhely várossában hasznonbérbe adatik.

Az árverezés jelen év **December 11-kén reggeli 9 órakor** a városi tanács-háznál fog megtartatni — kikialtási ár 2000 frt. o. ért.

Az árverezésben résztvenni kívánók kötelesek a kikialtási ár tíz százalékát mint bántépénzt letenni.

Szöbéli ajánlatok elfogadtatnak a tanács előadónál, a szóbeli árverés megkezdéséig, s ugyanott az árverzési feltételek is a hivatalos órákban megtekinthetők.

Sz. Udvarhely város tanácsától, 1871. November 11-kén.

KOVÁTS DOMOKOS, főbíró.
SIMÓ FERENCZ, főjegyző.

Sz. 6058. 1871.

(390)

(2—3)

Pályázati hirdetmény.

A főméltóságú m. kir. belügyminiszterium által megerősített megye szervezési szabályzat alapján, a S. Szt. György állomási helyre rendszeresített egy mérnöki 800 frt., egy főorvosi 700 frt., egy erdőszi 500 frt., egy alorvosi 300 frt., egy állatorvosi 300 frt. évi rendes fizetéssel ellátandó állomásokra, úgy a Barót és Kovásznai állomási helyekre egyenként 500 frt. évi rendes fizetéssel egy egy orvosudori, Kézdivásárhely állomási helyre egy erdőszi 500 frt., egy alorvosi 300 frt., egy állatorvosi 300 frt.; és a szék területén lakás mellett négy, egyenként 50 frt. o. ért. évi fizetéssel ellátandó, szülésznői állomásokra: ezennel pályázat hirdetnek.

Ezen állomásokra pályázni kívánók felhivatnak, miszerint az 1870. évi XLII. t. cz. 66-ik §-ében írt általános képességek igazolása mellett, mérnökök ezen szakma önálló tűz letének jogosultságát és 2 évi önálló gyakorlatot; a 2 évi gyakorlaton kívül főorvosok és orvosudorok, sebész és orvosudori; alorvosok sebészmeisteri; állatorvosok ezen szaktudományuk szabályszerűen lett bégézéséről és állatorvosi képesítettségéről kiállított, a magyar államban érvényes oklevelekkel, az erdőszi és szülésznők pedig, ebbéli képesítettségüket szabályszerűen előtűntető és a magyar államban érvényes oklevelekkel felszerelt, szabályszerűen bégézett pályázati folyamodványait a jövő **December-hó 20-áig** S. Szt. Györgyön, e szék főtitkár méltóságos gróf Kálnoky Dénezs urhoz nyújtásuk bé.

Azok részéről, kik a baróti és kovásznai orvosudori állomásokra pályáztak: új pályázati folyamodvány beadása nem szükséges.

S. Szt. Györgyön, 1871. évi November-hó 15-én,

Három és Miklósvár törvényesen egyesült székek közönsége.

Sz. 41. 1871.

(391)

(2—2)

fkalisp.

ÖRDÖGKÚTON a keresma haszonélvezeti jogok nyílt árverés útján a helyszínen a jövő 1872 dik évől kezdve két egymásután következő évi időtartamra ezen év **December 14-éig** a többet ígérőnek ki fog adatni. Melyről a hozzá szólni kívánók ezennel értesítettek. Az árverzési pontok addig is ottani egyik birtokos és folyamodó Lázár Ferencznél megtekinthetők.

Dobokamegye felső kerületi alispánya Szamosujvárt, 1871, november-hava 21-kén.

Sz. 3595. 1871.

(386)

(3—3)

Hivatalos hirdetmény.

Tordamegye tisztsége, Tordamegye k. bizottmánya által megbizva, [közhirre teszi, miszerint:

I. Az 1870 XLII. törvényezikk értelmében, az ujjonnan alkotandó megyei képviselő bizottmány szervezési előmunkálatainak folyamában, mind a kiderített virilis, mind a választás alá eső tagok választására jogosultak névsora, Tordán a megye irodájában a hivatalos órákban, és a választó kerületek egyes kiküldötteinél bármikor bétékinthetők.

II. A választási kerületek, választási helyek, és egyes kiküldöttek következőleg állapittattak meg:

1. Választókerület **Alsó-Jára**, választási hely ugyan ott; választ a Lupsai járás és a Toroczkoínak egy része 7=hét bizottmányi tagot; választási kiküldött: Toroczkoí Sándor.

2. Választókerület **Túr**, választási hely ugyan ott; választ a Szent-Lászlói járás és a Toroczkoínak egy része 10=tíz bizottmányi tagot; választási kiküldött: Veress Dénes.

3. **Torda város** választókerület, 3=három alválasztó kerülettel; választ 29=huszankilenc bizottmányi tagot; választási kiküldöttek: Szigethi Sándor, Puhl Ignác és Székely Miklós.

4. Választókerület **Ar. Gyéres**, választási hely ugyan ott; választ az aranyosi járás és Gyéres város 10=tíz bizottmányi tagot; választási kiküldött: ifj. gróf Toroczkoí Miklós.

5. Választókerület **Egerbegy**, választási hely ugyan ott; választ Egerbegy község 7=hét bizottmányi tagot; választási kiküldött Simonfi János.

6. Mezőségi választókerület, választó hely **Czikud**, választ a mezőségi-járáss 9=kilenc bizottmányi tagot; választási kiküldött: Szentkirályi Gábor.

7. Választókerület, **Maros-Ludos**, választási hely ugyan ott; választ a m. bogáthi és pagocsa járások egy része 11=tizenegy bizottmányi tagot; választási kiküldött: Hantz Pál.

8. Választókerület, **Pagocsa**, választási hely ugyan ott; választ a pagocsa és m. bogáthi járás egy része; választ 8=nyolcz bizottmányi tagot; választási kiküldött: Moga László.

9. Választókerület, **M. Régen**, választási hely ugyanott; választ a vajda-szt. iványi és m. régeni járás 16=tizenhat bizottmányi tagot; választási kiküldött: Nagy János.

10. Választókerület **Magyaró**, választási hely ugyan ott; választ a vérsi járás 9=kilenc bizottmányi tagot; választási kiküldött: Horváth Mihály.

11. Választókerület **Görgény**, választási hely ugyan ott; választ a görgényi járás 15=tizenöt bizottmányi tagot; választási kiküldött: Macskási Ferencz.

12. Választókerület **Gernyeszeg**, választási hely ugyan ott; választ a maros-járai járás 14=tizennégy bizottmányi tagot; választási kiküldött: Csia Elek.

III. Az öszves választó kerületek és alkerületekre nézve, választási napul jelen 1871-ik év **December-hava 11-ik napja** tűzetik ki, a törvény 35. §-a értelmében.

Tordamegye tisztségétől Tordán, 1871, november 17-kén.

B. KEMÉNY GYÖRGY, főispán.

RÉDIGER BÉLA, jegyző.

Sz. 1. — 1871

(389)

(3—3)

Árverzési hirdetmény.

A néhai Székely Dávid és neje Thoroczkoí Róza után hátramaradt ingóságok (ékszerek ezüstnemük, ágy, — asztal, — fejer-és ruhanemük, házi butorok, konyhaeszközök, porcelán és üveg nemük, beföttek, zongora sat.) elárverzése a tks. városi törvényszéknek idei november 21-ről 7676 sz. alatt kelt végzésével elrendeltetvén, erről a venni szándékozók oly hozzáadással értesítettek, hogy az árverzés folyó évi

november 27-én és következő napjain

fog a belső királyutezában levő 21 szám alatti háznál mindenkor d. e. 9 órától déli 12 óráig és d. u. 3 órától 6 óráig megtartatni.

Kolozsvártt. 1871. november 21-én

ELEKES ANDRÁS,
kiküldött biztos

Nyomatott az ev. rei fótanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

NEM HIVATALOS.

(392)

25/11

(1—1)

Hartman Lipót könyvkereskedésében Zágrábban

megjelent, s kapható ebben, valamint minden hiteles könyvkereskedésben; Kolozsvártt Stein Jánosnál:

Első képeskönyv kis gyermekek számára. Ára 32 kr.

Természettudományi képes á-b-c esinos versekkel. Ára 50 kr.

A-B-C-s képeskönyv jó gyermekek számára. Tizenhat színes képpel: kicsinyek s nagyok mulatságai. Háziesszók, zeneműszerek, fegyverek stb. Magyar- német nyelven. Ára 40 kr.

A gyermeki játékok. 16 színezett ábra, tanulságos versekkel. Ára 40 kr.

Intő állatok kis gyermekek számára. Ára 80 kr.

A háziállatok s azoknak haszna. Tanulságosan mulattató képeskönyv az ifjuság számára. Minden háziállatok természetén színezett ábrával s magyarázó szöveggel. Magyar s német nyelven. Ára 1 frt.

A kis állatsereglet. Az ifjuság mulattatása s oktatására. A legnevezesebb emlőállatok természetén színezett ábrával s magyarázó szöveggel. Magyar s német nyelven. Ára 1 frt.

Schmid Kristóf 100 erkölcsi elbeszélései mind a két nembeli ifjuság számára. Tanulságos versekkel és két színezett képpel. Ára 60 kr.

Aesop meséi, az ifjuság számára. Erkölcsi versekkel s két színezett képpel. Ára 60 kr.

Az emlősök s a madarak természetrajza, 143 természetűen színezett ábrával. Ára 1 frt 40 kr.

Képes atlasz az állat- s a növényország természetrajzához. 334 természetűen színezett ábrával 32 képes táblán, mindezen ábrák névjegyzéke mellett: magyar német, latin, olasz, horvát és szloven nyelven. Ára 2 frt.

Gyakorlati módszer a német nyelvnek gyors, könnyű s alapos megtanulására, Ahn (Seidenstücker) tanmódja szerint. Nyelvteni jegyzetekkel. Oskolák s magántanítók s öntanulók számára. I. folyam. I. s 2. rész — Hetedik kiadás. Ára 70 kr.

Második folyam. I és II. rész. Második kiadás. Ára 80 kr.

Praktischer Lehrgang zur schnellen, leichten und gründlichen Erlernung der ungarischen Sprache, nach Ahn-Seidenstücker's Lehrmethode mit grammatikalischen Anmerkungen. Zum Schul-, Privat- und Selbstunterrichte. I. Abtheilung, 6. Auflage. 96 Seiten gross-octav, brosch. 50 kr. Dasselbe, II. Abth. 6. Auflage 100 Seiten gross-octav, broschirt 50 kr.

(393)

(1—5)

Varrógép-
SZILLY

raktár
ALAJOS-nál.

Kolozsvártt főtér gr. Teleky Domokos (kis lábosház) 453 szám, hol minden szerkezetű valódi amerikai gépek, 5 évi jótállás, ingyen tanítás, s legjutányosabb ár mellett találtnak u. m.

Családi használatra való kézi gépek

láncszemmel, tüzzelő Willcox et Gibs, kétfelől tüzzelők Taylor vetéllővel, non plus ultra, Wheler et Wilson pengettyűvel.

Családi használatra nagyobb gépek,

Wheler et Vilson, Singer, Weéd, Grove et Backer.

Szabók, czipészek, nyergesek használatára

Grove et Backer N° 19., Hove, Anger, Natalis.

Vidéki megrendelések a legpontosabban hajtatnak végre.

Illó jótállás mellett részletes fizetések is elfogadtatnak.

E raktárban találtnak a legjobbnak elismert

F. Wertheim és társa-féle

tűz- és betörés ellen biztos pénzszekrények; úgy a

Bode Miksa és társa-féle

gőz mosó-, ruha-facsaró-, kávé-főző- és pergelő-gépek,

MOLL A. SEIDLITZ-PORA.

Központi szállítási rakhely a „Golyához” czimzett gyógyszer-tár Bácsben.

Öväs: Tapasztalván, hogy az enyéimnek szóról szóra után-nyomott, sőt a közönség ámitása végett hamisított név-aláírással ellátott használati utasítványokkal árlatnak Seidlitz-porok, s evégett a küll-alak hasonlatosságánál fogva saját gyártmányommal könnyen telceséríthetnek, ezen hamisítványok vásárlásától azon megjegyzéssel övök mindenkit, miszerint: „az általam készített Seidlitz-por minden katulájja hasonló készítményektől megkülönböztetésül saját védjegyem és aláírással van ellátva.

Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 1 frt. Használati utasítás minden nyelven. E porok rendkívüli s a legértékesebb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; mint azt sok ezer a császári birodalom minden részeiből kezeikhez küldött hála-iratok a leg részleteiben tanúsítják, hogy e porok rögzött szorulásoknál, emésztetlenség, gyomorhévnél, továbbá görcsák, vese és ideges bajokban, szívdobogásnál, idegesség okozta fűfájás, vértolulás, csúszos fogfájdalomnál, végül hysteriára, bűkőrra és huzamos hányásra hajlamlán a legjobb sikerrel alkalmaztatnak, s a leg tartósabb gyógyhatást eredményezték.

Valódi minőségben kapható:

Kolozsvártt: Binder K., Wolff J., dr. Hintz György és Engel J. gyógytárui-ban és Karvázy József kereskedésében.

(133)

(33—38)

Dézen: Krémér Samu.

Dévan: Lengyel Gergely, gyógyszer.

Beszterczén: Szongott György.

Brassóban: Jekelius Nándor, gy. Schneider F.,

Eremias Dóme.

Maros-Vásárhelyt: Bucher M.

N-Szebenben: Müller K. gyógyszer, Sill Mihály.

Kóhalmon: Nagelschmid öv.

Krassóban: Bártok Sándor.

M-Ujvártt: Ujváry Sándor gyógyszer.

N-Váradon: Janky Antal, Kiss Samu.

Szegesvártt: Teutsch J. B.

Szászsebes: Binder F., gyógyszer.

Szászváros: Spech Gusztáv, gyógyszer.

Szerdahelyt: Schimert F., gyógyszer.

Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi cézeknél létezik még ezen kívül:

A norvégiai Bergen városból való leg tisztább és leghatályosabb

valódi Dorsch-halmájzsir-olaj.

Ára egy üvegnek 1 frt.

Minn üveg, más halmájzsir-olaj-fajtól leendő megkülönböztetés végett védjeggyel van ellátva. A valódi Dorsch-halmájzsir-olaj mell és tüdő-bajoknál, scrophulus és rachitis betegségekben legjobb gyógyhatású al van; meggyógyítja a legelidűtebb köszvény- és csúzbajokat, valamint az időszi borkütegeket.

Ezen leg tisztább és leghatályosabb halmájzsir-olaj faj a Dorsch-halaknak leg gondosabb egybegyűjtése és válogatása által nyeretik, és általában semmi vegytani kezelés alá nem vonatik, hanem a bepecsételt eredeti üvegben lévő folyadék épen és ugyanazon állapotban van, mint az közvetlenül a természet által nyújtott.

MOLL A., gyógyszerész és vegyész Bácsben.

BÁNYAI SÁMUEL

kolozsvári szöcs-mester,

ajánlja a szöcsmester-ég köréhez tartozó, minden névvel nevezhető

(356)

RUHA-RAKTÁRÁT.

(6—16)

Elfogad akár magán, akár postai uton minden szöcs iparágbeli megrendeléseket, s azoknak a legpontosabb és legjutányosabb árban kiszolgáltatásukat saját felelőssége elvállalásával igéri. Továbbá ajánlja kintű Persiáner Bánkban és Tür süvegeit.

Lakása Kolozsvártt, bel-magyarutca 428 ház szám alatt.

Raktára ugyancsak bel-magyarutca Biasini-ház 442 sz. alatt.